

A bősárkányi kanális. 1989. 72–76.

A Széchenyi István emlékére alapított Csornai Polgári Olvasókör. 1991. 215–219.

„Rajta, magyar, rajta”. 1998. 417–418.

Nemzetőrség a Rábaközi Alsó-járásban. 1999. 213–224.

A rábaközi lovas nemzetőrség. 2000. 275–282.

2007. LXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC

315 SOPRONI KÖNYVESPOLC

2007. LXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Piti Ferenc: Horváth Richárd: Győr megye hatóságának oklevelei (1318–1525) Győr, Győri Egyházmegyei Levéltár, 2005.

Piti Ferenc: Horváth Richárd: Győr megye hatóságának oklevelei (1318–1525) Győr, Győri Egyházmegyei Levéltár, 2005.

A középkori magyar történelem kutatásának fő forrásai: az oklevelek közzététele a magyar medievisztika egyik legfontosabb feladata, ráadásul ezek publikálásában még mindig komoly adósságok vannak. A 19. század végi, 20. század eleji pozitívista, adatszempléltű történetfelfogás kedvezett a forráskiadványok megszületésének, a későbbi idők azonban jóval kevesebb okmánytár létrejöttét hozhatták el. Bő másfél évtizede azonban örömdetes fellendülés következett be, részben kronologikus okmánytárak (Anjou-kori Oklevéltársorozat, Zsigmondkori Oklevéltársorozat), részben tematikus forráskiadványok megjelenésével. Ez utóbbiak közé tartozik Horváth Richárd szép kiállítású kötete is, ami a középkori magyar intézménytörténeti kutatásokhoz ad segítséget.

A kötet nem csupán önmagában, hanem immár egy „sorozat” részeként is értékelendő, hiszen az elmúlt szűk egy évtizedben, s különösen 2003 óta több megyei hatósági okmánytár látott napvilágot: Szakály Ferenc: Ami Tolna megye középkori okleveleiből megmaradt 1314–1525. Szekszárd, 1998.; C. Tóth Norbert: Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387–1526.) Nyíregyháza, 2003; Piti Ferenc: Szabolcs megye hatóságának oklevelei I. (1284–1386.) Nyíregyháza, 2004; C. Tóth Norbert: Ugocsa megye hatóságának oklevelei (1290–1526). Bp. 2006; Neumann Tibor: Bereg megye hatóságának oklevelei (1299–1526). Nyíregyháza, 2006. E kötetek az egyes megyék mint intézmények kutatásának elsődleges forrásbázisát jelentik.

Horváth Richárd munkája a szerző előszavával indul, majd egy külön tanulmányban értekezik a győri püspökökről, akik Győr megye örökös ispáni címét is betöltötték (a szerző e tanulmányba illeszti bele Győr megye hatósága tisztikarának listáját, archontológiáját is). A megyei hatóság okleveleinek közlése után függelékként Győr megye 1518. évi rovásadó-összeírását is közli, ráadásul (elsőként a kutatástörténetben) teljes szöveggel. A forrás beillesztése a kötetbe igen hasznosnak nevezhető, mert ezen összeírás a megyei igazgatástörténet fontos forrása abban a vonatkozásban, hogy a Győr megyei középkori járáshálózatot tartalmazza. A kötetet német és szlovák nyelvű rezümé, valamint név- és

tárgymutató zárja.

Horváth Richárd az okleveleket nem csupán regesztákban, azaz minden lényeges elemet tartalmazó kivonatokban közli, hanem szó szerinti latin szöveggel hozza a korábban nem publikált forrásokat. Ezenkívül a megyei hatósághoz intézett királyi illetve nagybírói okleveleket is közli, tekintet nélkül arra, hogy a parancslevél a megye oklevelében, vagy attól függetlenül maradt-e fenn. Ez persze külön fáradságos gyűjtőmunkát jelentett számára, de mivel e többletek Győr megyei vonatkozásai elvitathatatlanok, eljárása mindenképpen hasznosnak és érdemesnek nevezhető.

316Így a szerző mindösszesen 138 darab oklevelet közöl. E csekélynek tűnő darabszám azonban mégsem kevés, mivel a középkori magyarországi megyéktől általában csak párszáz oklevél maradt fenn. A megyei igazgatástörténetnek kutatásának mégis ezek az oklevelek az alapjai, ráadásul sokezer adatot szolgáltatnak településtörténeti, jogtörténeti, családtörténeti és más hasonló vizsgálatokhoz is.

A kötet magas szakmai színvonalú alapmunka. Használatát, olvasását ajánljuk a kutatók és a történelem iránt érdeklődők részére egyaránt.

2007. LXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Rozsondai Marianne: Madas Edit (szerk.): Mittelalterliche lateinische Handschriftenfragmente in Sopron Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006.

**Rozsondai Marianne: Madas Edit (szerk.): Mittelalterliche lateinische
Handschriftenfragmente in Sopron
Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006.**

A soproni kódextöredékeket bemutató munkával a *Fragmenta codicum*-csoport ötödik kötetét tette le a tudomány asztalára. A kódextöredékek hazai kutatásának jó három évtizede alatt voltak személyi változások, és módosultak a keretek, amelyen belül a kutatócsoport (ma: *Res libraria Hungariae*) tevékenykedik. Latin helyett németre változott a kötetek nyelve és a sorozatcím is más lett (*Fragmenta codicum in bibliothecis Hungariae* helyett *Fragmenta et codices in bibliothecis Hungariae*). A cél azonban mindig ugyanaz maradt: a kötésként hasznosított középkori pergamenkódexek lapjai meghatározásával lehetőség szerint feltárni a magyarországi kódexállomány legalább egy részét mint a hazai művelődéstörténet egyik igen fontos forrását. A munka jelentőségét nagymértékben fokozza, hogy Magyarországon a kódexállomány zöme, főleg a török hódoltság következményeként, megsemmisült.

Nem magyar találmány, hanem bevett gyakorlat volt – különösen Európa protestáns országaiban, Svédországban, Angliában –, hogy a használaton kívül került kódexek pergamenlapjait jó minőségű, tartós anyagként könyvek bekötésére, akták borítójaként újra felhasználják. A paradox módon – az eredeti könyvek megsemmisítése árán – fennmaradt kódexlapok összegyűjtése és feldolgozása a modern kodikológiai kutatások egyik fontos részterületét jelenti. Itthon Mezey László (1918–1984) kezdeményezésére és vezetésével, több neves szakember értő támogatásával 1974-ben, a Magyar Tudományos Akadémia, a Kulturális Minisztérium, az ELTE és az Eötvös Collégium együttműködésével alakult meg e célból egy fiatal kutatókból álló csoport. Ez a szellemi műhely azóta is eredményesen végzi munkáját, együttműködve zenetudósokkal, művészettörténészekkel, valamint a kéziratokkal és régi könyvekkel foglalkozó könyvtárosokkal.

A raktárak polcain sorakozó, kódexlapba kötött könyveket kiválasztva, az első tennivaló a restaurátoré. Miután ő lefejtette a kiválasztott kötetet és konzerválta a pergamenlapot, következik a töredék meghatározása: készítési idejének, használata helyének, műfajának, tartalmának, a szerzőnek és a